

ÂRİF NİHAT ASYA'NIN ŞİİRLERİNDE HZ. PEYGAMBER

(S.A.V.)

Arif Nihat Asya (7 Şubat 1904 - 5 Ocak 1975), Cumhuriyet devri şairleri içinde en güzel dinî şiirlerden bir bölümünün sahibidir. Bunlar arasında münacaat ve naatlar ön sırayı teşkil eder. Bu şiirlerden onun din kültürünün oldukça fazla olduğunu çıkarabiliriz. Hem sayı, hem de nitelik bakımından onun şiirinde en büyük yerin Peygamberimize ayrılmış olduğunu görüyoruz. Bu tür şiirleri, eseri içinde büyük bir yekûn tutmaktadır. Bunları, yazıldıkları sıraya göre değil de, konularına göre tarihî (kronolojik) sıraya dizdiğimizde onun insanlar içinde en fazla Hz. Peygamber'i sevdiği ve bunu şiirlerinde belirttiği gerçeğiyle karşılaşırız.

"Müjdeler" adlı şiirinde şöyle diyor: Değil insanlara yal-

nuz -ey çağ- / Müjdeler hem yere hem eşyaya;/ Ki Muhammed gelecek dünyaya!// Yaptığından utanıp geçmişte/- Şimdiden- şer inecek Gayya'ya

Ve Muhammed gelecek dünyâya!// Feri sönmekte olan bir feneri, /Vermiş Allah karar ihyâya, / Ki Muhammed gelecek dünyâya!// Müjdeler Mûsâ ile İsâ'ya -bugün-/ Müjde mağdur edilen Yahyâ ya, / Ki Muhammed gelecek dünyâya!// Sözde kalmış ulu deryâlığını/ Tekrar öğretmek için deryâya /Bir Muhammed gelecek dünyâya!// Desin emvât: "Biz erken göçtük".../ Gıptalar nurlanacak ahyâya,/ Ki Muhammed gelecek dünyâya!

Ârif Nihat Asya, kutlu doğum tarihini, milâdî 570-571 olarak alan birçok tarih düşür-

me şiiri yazmıştır. Bunlardan bazılarını birlikte okuyalım.

Mevlit Geecesii II

Ey körpe kadın, yolcunu beklerken sen/Yandıkça güzel alnını göklerdeki öpen.../Ağrında koştu hûriler, yardımına.../ Bir hûri nedîmen oldu, bir hûri eben.

Mâ'nâ Yolu/ Hazret-i Muhammed'in Doğumu (Miladî 570)

Beklerken ümîd, Tanrı'nın gözdesini,/Bir sırrın, kimse açmamış,perdesini.../Vermekteymiş meğer ki "Arş" Ebced'den/Dünyâya cihânın en büyük müjdesini// Bir mu'cize var.. belki siler kuşkusunu:/Ey Asya, çağır şüphelerin yolcusunu/

Anlat, ki bu âlemde “Şeriat” bir ağaç.../ Saklar kökü, tarihlerin en kutlusunu

Yetîm (Miladî 571)

Bütün âlemlerin gariplerine/Rahmet olmak için rahîm gelen, /Söylenir –sanki- doğduğun tarih/Sana dendikçe: “Ey yetîm gelen!”

Hazret-i Peygamber’in Doğumu I

(Bazı kaynaklara göre 570, bazılarına göre 571 dir.)

Bir ilâhî nûrsun.. dil söylüyor, can söylüyor; /Yâ Muhammed doğduğun târihi “şükran” söylüyor.

Hazret-i Peygamber’in Doğumu II (Milâdî 570)

Gizliden yıllar, doğum tarihini/Yâ Muhammed, söylemek ister bize:/Kullanıp hayrânını teşbihini/“Ol sedefden geldi ol dür” der bize

Vesile-tün-necât (Milâdî 570)

Peygamber’imizin doğduğu sene /Olurdu, adına bu güzel eser/“Vesile-tün Necât” diyeceğine/“Necâta Vesîle” de-

seydi, eğer.

Şair, Peygamberimizin Mekke’den Medine’ye Hicreti’ni işleyen şiirler de yazmıştır. İşte onlardan biri:

Hicret (Milâdî 622)

“Peygambere dâir, bu kitap yetti.” dedin;/“Hakkındaki her bilgiyi öğretti.”dedin.../Sordum sana: “Neydi Hicret’in tarihi?”/Sen, bilmece söyler gibi, ”Hicretti.”dedin.

Ârif Nihat Asya’nın dînî şiirleri arasında Mirâc’ı anlatanların önemli bir yer tuttuğunu görüyoruz .

Refref (Kamil Şenel’e)

Yıldızlar ışık damlası, ay –sanki- sedef../Ay’dan da, Zûhal’den de uzaklarda hedef:/ Bir yolcu götürmekte bu akşam, adını/Rüzgârla kanad senden almış Refref.

Mi’râc

Hem Tanrı’yadır muhabbetin, hem bizedir.../Zâten bizi sen gözetmesen kim gözetir?/ Ey en büyük insan, göğe çık-

man ayrı;/Ordan yere dönmen, ayrı bir mu’cizedir!

Mi’râc III

Dünyamıza her gün yeni bir müjde getir!/*“Yakut” de “elmas” de, “zeberced” de; getir!/
Mes’ûd bir akşam bize yıldızlardan/Ey kutlu Muhammed, beşibiryerde getir!*

Veda Haccı’nı şu rubaîsinde okuyoruz:

Hacc-ı Vedâ

Ey âbideler, şâhikalar tâci, vedâ!/Âyîni, semâ’i, devri, mi’râci; vedâ!/Hak bir daha kalmazsa mülâkaati nasîb,/Ey Kâ’be-i Uşşâk, bu hac Hacc-ı Vedâ!

Süleyman Çelebi Mevlid’inin de en güzel ve dokunaklı bir bölümünü teşkil eden vefât haberi şu şiirlere konu olmuştur:

Hazret-i Peygamber’in Vefâtı (Milâdî 632)

Buradan çoluk çocuk, öteden pîr söylüyor;/Her sîneden vefâtını “Tekbîr” söylüyor.

Hazret-i Peygamber'in Vefâtı

Yok mu, ey yolcu, bu yoldan dönmek,/Yeniden Refref'e binmek yok mu?//Göge çıktın yine...Lakin, bu sefer,/Yâ Muhammed, yere inmek yok mu;// Seni görmekte gecikmişleri de,/ Gelip, eshâbın edinmek yok mu?// Ağlıyor ağlıyoruz ardından.../Bu sıcak yaşlara dönmek yok mu?/Varmış Ukbâ da buluşmak... ammâ/ Bize dünyada sevinmek yok mu:// Seni görmekte gecikmişleri de,/ Gelip, eshâbın edinmek yok mu?

Kitap, Sünnet ve Asr-ı Saâdet şu rubaîlerde anlatılır:

Kitap

Öp, alınına değdir... ki bu, bir başka kitap.../Ancak, durulanmış, temiz eller ona kap.../Sık sık okuyorsun kapanıp... lâkin onu, /Ey Ârif, okutmak, okumaktan da sevap!

Sünnet

Her davranışın, her adımın hikmettir;/Uymak sana, hem vazife, hem âdettir.../Öyleyse, mü'ekked olmayan sünnetini,/ Ba'zan terk etmemiz de bir sünnettir.

Asr-ı Saâdet

Biz tay-yi zamân etmede

erbâb olduk;/Mâzi ile, âtî ile ahbâb olduk;/Kıldık, dolaşıp Asr-ı Saâdet'te karâr;/Ey kutlu Muhammed, sana ashâb olduk!

Ârif Nihat Asya'nın kitaplarında "Naat" adını taşıyan üç şiir mevcuttur. Bunlardan biri bir tarih düşürmedir.

Naat (Milâdî 571)

Üzerinden geçince bir nice çağ /-İster el, ister ümmetinden- kim,/Unutup sorsa doğduğum seneyi,/

Davranıp sen hatırlat "ey na'tim!"

İkincisi, -Celâl Emrem'e ithaf ettiği şiirdir. Üçüncüsü, Türk edebiyatında bugüne kadar yazılmış Naat'ların en güzellerinden biri olan ve başında -Hakkı Mahmut Soykal'ın ruhuna ithaf olunur- ibâresi bulunan o meşhur uzun şiirdir. Şiiri aynen vermek yerine üzerinde durmak ve düşünmek daha isabetli olur kanaatindeyim.

Naat yazmakla şöhret yapanlara eskiden "Naatgû", cami veya tekkelerdeki törenlerde naat okuyanlara da "Naathan" ünvanı verildiğini biliyoruz. Ârif Nihat Asya son devir edebiyatımızın önde gelen "Naatgû"larından biridir.

Ârif Nihat da, Yahya Kemâl

gibi millî romantizmin öncülerindedir. O da şanlı geçmişe özlem duyar. Zaman zaman Türk'ün büyük mâzisiyle, yaşadığı günleri karşılaştırarak, hayıflanır. Destan çağlarının altın sayfalarının, Asr-ı Saâdet'in hasretini söyler. Zağra Müftüsü Raci Efendi'nin hatıralarındaki bir acı sözü, tıpkı Yahya Kemâl gibi Mersiye'sinde, her bölümün sonunda tekrar eder. İşte o mersiye'den bir bölüm:

Mersiye'den:

Hudâ, ki rûz-i ezelden asıl kıldı bizi,/Resûl-i Ekrem'e birgün vekîl kıldı bizi://Taraf taraf, yedi iklîmi Hak'ka da'vette/Delîl kıldı bizi; //Sonra, bilmem ne oldu: baht-ı siyah,/Hacîl kıldı bizi...// O hacâletle бүktü boynumuzu/Ve melûl kıldı bizi...// Düştü, bir bir kopup, kanadlarımız.../(Aziz-i Vakt idik...a'dâ, zelîl kıldı bizi)

Ârif Nihat Asya, Cumhuriyet devrinde Hz. Peygamber sevgisini terennüm eden ve aralarında en başta Mehmet Âkif Ersoy, Necip Fazıl Kısakürek, Ali Ulvi Kurucu, Yaman Dede (Mehmet Kadir Keçeoğlu) ve Sezai Karakoç gibi şairler arasındadır. "Naat"ı da şiirleri içinde en güzel olanlardan biri, belki de birincisidir. Son derece içli, samimî, lirik ve akıcıdır. "Duâlar ve Âminler" adlı kitapta on beş sayfa tutacak kadar

uzun olmasına rağmen okuyanı sıkmaz, şırl şırl akıp gider. Birçok antolojide de neşredilmiştir. “Seccâden kumları...” mısraî ile başlar. Şiir boyunca dört defa tekrarlanan nakarat bölümünden de anlaşılacağı üzere mübarek Kandil gecelerinden birinde yazılmıştır:

“Konsun –yine- pervazlara/Güvercinler/ “Hû hû” lara karışsın/Âminler.../Mübarek akşamdır/Gelin ey Fâtihâlar, Yâsinler!”

“Mutluluk Asrı” ile çağımızı karşılaştıran, günah ve kötülüklerden arınıp iyi Müslüman-iyi insan olmayı idealize eden şiir, serbest nazım tarzındadır, ancak, hece ve aruzun âhenk imkânlarından da yararlanılmıştır. O, Naatında Peygamberine hitap eder, şefâat diler, çağımızı aydınlatacak, kurtaracak ışığın yine onda olduğunu belirtir. Şair, mısralar boyunca Asr-ı Saâdet’i ve İslâm tarihini özetledikten sonra, iyi ile kötünün, hayır ile şerrin mücadelesinin bugün de devam ettiğine

dikkat çekerek “o altın çağa” özlemine ifade eder. Şiir boyunca en fazla kullanılan fiil kipi görülen geçmiş zamandır. Şiire arayış ve bekleyiş havası hâkimdir. Asya, diğer birçok dînî şiirinde söylediklerini, bu şiirinde yeniden fakat daha güzel bir biçim-

de söylemiştir. Şiirin bir yerinde şunları söylüyor:

*Neler duydu şu dünyâda /
Mevlî’âne hayran kulaklarımız/Ne adlar ezberledi, Ey Nebî/ Adına alışkın dudaklarımız/Artık, yolunu bilmiyor/Artık yolunu unuttu/Ayaklarımız!// Kâbe’ne siyahlar /Yakışmamıştır yâ Muhammed/ Bugünkü kadar!/Haset gururla savaşta/Gurur, kafdağına derebeyi.../Onu da yaralarlar kanadından/Gelse bir şefkat meleği.../İyiliğin türbesine/ Türbedâr oldu iyi!*

Asya’nın serbest şiirlerinde de kafiye ve diğer ahenk unsurlarına sık sık tesadüf edilir.

Bu şiirde olduğu gibi tekrar de sıkça başvurduğu sanatlardan biridir. Dili pürüzsüz, üslûbu kendine özgü ve akıcıdır.

Bu güzel şiirin sonlarında şair, Peygamberine şu mısralarla seslenir:

Yüreklerden taşsın/Yine imanlar/ Itrî, bestelesin Tekbîr’ini/ Evliyâ okusun Kur’ân’lar/Ve Kur’ân’ı göz nûruyla çoğaltsın/Kayışzâde Osmanlar!// Na’tini Galip yazsın, Mevlid’ini Süleymanlar/Sütunları, kemerleri, kubbele-riyle/Geri gelsin Sinanlar/Çarpılsın, hakikat niyetine/Cenaze namazı kıldıransın!// Gel, ey Muhammed, bahardır.../ Dudaklar ardında saklı/ Âminlerimiz vardır!.../Hacdan döner gibi gel/Mirac’dan iner gibi gel/Bekliyoruz yıllardır

Ârif Nihat Asya’ya “Kişi sevdiğiyle beraberdir” müjdesi kavlince rahmet ve mağfîret dileyerek, sözü yine onun mısraları ile noktalayalım:

Yâ Muhammed

Allah’ın lâayk değiliz ni’metine;/Lâkin yine lûtfedip zaîf ümmetine, / Yerden, gökten müjde ve yardım gönder / Yer, gök yaratıldıysa senin hürmetine!